

HALADÁS

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 " — "
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

Hirdetések díja:
 4 hasábos petit sor 5 kr.
 Nyilttérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél . . . 30 kr.

Szerkesztőségi iroda:
 Főtér 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pérczek hirdetések és reclamatiók ide intézendők.

A veszedelmes irány.

Megértük azt az időt is, melyben a szemtelen utcai kontyos pacsirtát, a dallos mezei pacsirtaként tisztelik.

Oda jutottunk, hogy a földönfutó kakuk, fülemile gyanánt bálványoztatik.

Mindenesetre romlott érzékre mutat.

A fővárosi ellenzéki sajtó valóban nem tudja mit cselekszik, mert ha hivatása magaslatán tudna állani; ha érezné sulyát a szigorú hazafias kötelességnek, jött-ment véres szájuak fejére nem fonnának babékoszorút, azért mert legmocskosabb szájuak tudtak lenni.

A vidék valóban undorodik ettől az eljárástól s a fővárosi ellenzéki sajtót e téren sem tisztelni, sem támogatni, annál kevésbé utánozni nem fogja.

Ma Verhovay a legnagyobb ember az országban — szerintök.

Ma Verhovay martyr, a kit imádni kell!

Tisza?! ez afféle jött-ment, sепredék, alja mindennek, a kit még a koldus is megrugdos és joga van hozzá! — Verhovay? Á, ez a férfiú, ez menti meg az országot, ez a propheta, ez az isten!

Miért?

Mert isten stylussal áldotta őt meg s irni s olvasni tudni engedte; s mert megáldotta őt emberek ábrájával, szemmel, lábbal és füllel, s olyan nyelvel, minő nincs, nem az ékes szólásban, hanem a piaczi nyelvveskedésben; mind oly tulajdonságok amelyek általánosak, s csak annyiban különös az utóbbi, a mennyiben művelt férfiú vele, magát bepiszkitni nem szokta!

Romlott izlés és erkölcs!

És ezen piaczi melegen sütkérezőket az ország kormányának első férfiai mellé helyezték — hová jutunk?

Hová jut társadalmunk, ha nem tiszteli nagyjait s az utca-kövezet bontóit ismeri azok gyanánt?

Hová jut társadalmunk, ha szemérmét leveti, ha az utca mocskát szedi fel s első férfianak arcába vágja?

Ez az út ugyan egyenes, de aljásodásra vezet.

A vidék nem osztozik a főváros ezen gusztussában — tartsa meg magának. Egy pár telegrámmot tudott felvakarni az „Egyetés“ a vidékről a „martyr“ mellett, az ország azonban megbotránkozással vette az egész személtűgyet.

Mi itt meg maradunk független

polgároknak s nem fogjuk engedni, hogy a buda-pesti utcai mester inasok botránycos magaviselete és „meggyőződése“ — a mi álláspontunkat megfélemlítse, sőt meg is közelítse, mert piszkol!

(—)

Buk.

Ez is olyan rebusz, mint Budapesten a „Kecskeméti ház“-on a „Spuk.“ No de ezt a talányt könnyen ki találjuk; azt teszi b. u. k. = boldog új évet kívánok. Lehet, hogy kissé el is késtem, de azt hiszem azért senki sem haragszik meg, hogy én január 5-én azt kívánom, hogy ez évben boldog legyen, és sokkal rosszabb volna ha azt kívánám, hogy . . . na de rosszat még trefából se mondok tisztelt és szeretett olvasóimnak.

Azt akarom elmondani, kik köszöntettek meg. Legelőször is a nagy dob keltett fel édes álmomból, s ezzel nagy kő esett le szívemről, mert nóm egy héttig is váltig mondogatta hogy bár csak férfi jöne új év napján először a házhoz mert ez szerencsét jelent. Milyen nagy volt öröme, hogy nem csak férfi, de férfiak, sőt cigányok jöttek először, s ezek is muzsikálva. Most már hiszi, hogy boldog lesz; igyekszem, hogy ne csalódjak.

Morál: Egy floressel kevesebb!

A levélhordó levelet hoz, nincs lepecsételve, ő maga írta, ő maga hozta. S mit ír benne? . . .

Boldog új évet kíván nekem, s 50 krajczárt magának.

Kopogás. Egy gavalér áll be, tisztá mint a tükör, mintha skatulyából huzták volna ki.

Felállok, udvariasan köszöntem, s ő — kihuz hona alól egy nyomtatott ívet — a kéményseprő! Az ördög ismerte meg, egész éven át lárvát viselt. Egyebet beszélt, beszélt szerencsét megelégedést, — de én beszédjét úgy értem, mint a hogy ő gondolta — adtam neki 30 krt.

Kaptam még 29 billétet . . . Hej! ezekre nem tudok semmit mondani. Miért küldték? . . . Mindenik boldog újévet kívánt. Hídjuk el, hogy ugy van.

Hanem én — én tisztelt olvasóimnak igazán szívemből kívánok: „Boldog új évet!“

A csatatérről.

Bukarestből értesül a „Polit. Cor.“ hogy az oroszok a törökök által megszerített több helységet elfoglaltak Szófia a legtöbb oldalról körül van zárva.

Diplomáciai nyilatkozatok szerint a pétervári kabinet kész elfogadni a porta közvetlen felszólítását a békealkudozások megkezdésére.

Szófia elvan vágva Drinápolytól és Nistől, de még minden oldalról nincs bekerítve.

Konstantinápoly, jan. 2. Anglia lépéseinek eredményéről az orosz udvarnál, hivatalosan még mi sem jutott nyil-

vánosságra. A porta elhalasztotta a békekötésre vagy fegyverszünetre vonatkozó végelhatározását. — Charkői (Piot) parancsnokának távirata megerősíti hogy a törökök a mult pénteki csata után 20 zászlóalj szerb és 5000 bolgár ellenében Charkőt oda hagyták és Szófia felé vonultak vissza. — A kosovói kormányzó távirata szerint a szerbek Krusumjét elfoglalták Leskováccal együtt előbbinek őrsége a tulnyómó ellenséggel szemben visszavonult. — Az orosz lovasságot, mely Sokeriát Erzerum alatt megszállotta, a török lovasság elkergette.

Orsova, jan. 2. A dakaleh (Uj-Orsova) bombázására az oláhok ütegeket állítanak fel Verciorovával szemben. A törökök bombázás esetére oláh Verciorovat fogják löni, különösen pedig az ottani indóházat, hol nagy mennyiségű spiritus van felhalmozva. Ha az erőd tartatlanná válik, a török őrség magyar területre szándékozik lépni.

Bécs, jan. 2. Konstantinápolyból értesül dec. 31-ről a „Polit. Corr.“ hogy a porta mindinkább megbarátkozik a gondolattal, hogy közvetlen békealkudozásokba lépjen Oroszországgal. Az ok, a miért ettől mindeddig tartózkodott, az volt mert Oroszországtól nem lehetett kitudni fegyverszüneti feltételeit.

Bogot, dec. 31. Tegnapról ide érkezett hírek szerint a nyugoti hadsereg orosz csapatai Babakonak előtt elhaladva folytatják előnyomulásukat az arabakonáki és sanderniki török hadállások felé. A törökök dec. 29-én oda hagyták Lutikovot, hova oroszok legott bevonultak. Az időjárás a hegyek közt a legzordonabb. A jégzajlás a Dunán folyvást tart s valószínűleg rövid időn befagy a folyam.

Mindenféle.

Csokonai Vitéz Mihály debreceni diák korában egykor Kovácsi helységbe ment legatióba. Utközben épen verselő maniában lévén, egy nyáját legeltető juhászhoz ilyen kérdést intéze ifjai ketyke hangon:

Hallja-e kend bácsi,

Van-e még ide messze Kovácsi?

De mily nagy lón meglepetése s elpudeálása, midőn a kéreztett egyszerű pásztor így felelt neki rögtönözve.

Menjen az ur szaporán

Még ma oléri korán.

Erdődi gróf kérdé a nála tisztelgő legátus diák nevét.

— Erdődi, lón a válasz.

— Ugy hát atyafiak vagyunk!

— Igen ám, méltóságos uram, azzal a különbséggel, hogy méltóságod „gróf Erdődi de Monyorókerék“, én pedig csak Erdődi de Nyomorókerék.

— Csés jó reggelt kívánok, rector uramnak. Ugyan édes rector uram, ha megengedné, az öreg anyám meghalt az éjjel, egy kis bucsuzatónak kellene; hanem hát egynek-egynek mi az ára?

— A szerint: hogy ki milyen; van 10 garasos, van egy forintos, van két frtos. Hanem a tíz garasost, azt magam se komendálok.

A kis leánykáknak meg volt az év elején egyszer és mindenkorra mondvá,

hogy a tanítónét „liebe néni“-nek hívják; egy kis tanítvány azonban, midőn kérdezték tőle, ki tanítja egész naivul azt felelte:

— „A liba néni!“

Egy rettegett tanár kérdé a szigorlaton egy orvos jelöltől:

— Ön látja, hogy én meghűtöttem magam. Ha most ön lenne orvosom, mit tanácsolná, hogy tegyek?

— Legelőbb is megkérném tanár urat, hogy ilyenkor ne méltóztassék a szobát elhagyni.

Plevna Topánfalván.

Offenbányáról december 21-ki kezzel a következő megdőböntő sorokat vettük:

„Nem hiszem, hogy a sebes folyásu Aranyosvíze le ne sodorta volna azon vad kurjongatásokat, melyeket a topánfalvi románok folyó hó 14-ki éjszaka ágyúdörgések között viradtig végbe vittek; persze minden korlát nélkül; a félrevezetett nép ujongva vett részt a szolgabíró által is támogatott kihágásokban, a kinek kötelessége lett volna a helységben állomásozó csendőrséggel közbe lépni s lezárni azon ágitorok száját, a kik tele torokkal ordították: „Se trasesca muszkanu, se putyem jesi de szub steagu unguruluji si a nyamezuluji!“ (Éljen a muszka, hogy kijöhessünk a magyar és német zászló alól!) Ez kedves jelenet az ország azon helységében, a hol járásbíró és csendőrség van. A botránycos tüntetést egy román ügyvéd kezdeményezte, a ki . . . Ez Offenbányán ismétlődött egy kinestári épületben a kormány szolgálatában levő egyéniségnél.

„Volt ott, nem egy, olyan pohár köszöntés is „Vesszen a magyar“, „Jőjjön, a muszka!“

És itt megszakasztjuk az idézéseket, azt hisszük méltó helyen.

E sorokat fenntartással közöljük, mert nem merjük hinni. Várunk bővebb felvilágosításokat.

És ha igazak lesznek, sürgetni fogjuk a kormányt, hogy ez ügyben vizsgálatot rendeljen el, hogy az azon vidéken szeleskedő egy pár, mások zsirján élő véres száju különben buta pátriota egy kissé megfenekeljen, addig legalább a míg a „muszka bejő“ s elpusztul a magyar, legyen legalább mire visszaemlékezni.

Kérjük is ottani tisztelt levelezőket, hogy ezen eseményekről kimerítő biztos tudósítást küldeni sziveskedjék.

Ez sem rossz.

Kolozsvár január 3-án.

A „Család és Iskola“ idei első száma „A megszólás — a rágalom“, ezímen egy tárcza ezikkel olvastam, mely valóban sok igazságot tartalmaz.

Megvalljuk, hogy ez a legrutabb bűn, a mi csak létezik.

Mert nem ismerünk nagyobb bünt annál, mint valakiről olyant terjeszteni szándékosan, tervszerűen a mi annak erkölcsi érzületét mások előtt oly módon, hogy az érdekelt magát az ellenfele felhozott vádakkal szemben nem is védelmezheti.

A rágalom tehát csuf állat.
A néptanítóknak nagy szerep jutott ebből csirát a növendékek kebléből kiirtani.

Ők nevelik a nemzedéket, — hatalmukban áll, azt az anyagot a gyermek keblében, melyet szívnek hívnak, s mely olyan mint a viasz, akként idomítani a mint nekik tetszik.

Hol fordul elő több megszóás, — rágalom, mint a tanítézetekben? Hol leskelődnek inkább az ember léptei után, mint az iskolában, gyermek gyermek ellen árukkodik s az árukkodás fele mindig rágalom.

Az okos tanító el tud igazodni az ily ügyekben; más, a kinek lelkirokon a rágalmazókéval utat ad a dolgoknak s az iskola aztán nem egyéb mint egy jól szervezett rendőrség, hamis vádakkal, tanukkal stb.

Tovább kell mennünk, — a tanítókat is nevelnünk kell, még pedig nem spiezi rendszerrel, hanem humanus bánásmóddal, eljárással; nem kasztok osztályok; „jó”, „s”, „legjobb”, „vagy”, „kedves”, „s”, „kedvesebbek”, „illetőleg”, „hunyaszkodók”, „s”, „hizelgők” osztályai megalkotásával, hanem az egyenlőség elvei alapján aként, hogy a tanító szeméi előtt mindenik egyforma legyen s magát ne ragadtassa oly tényekre, melyek a rágalmazókat utat nyitnak, a beszállás lábra kapnak, a kellemetlenségek hosszú sora megkezdődik, lesz vihar, lesz kémkedő szem, lesz rágalmazó nyelv, — mert a képző egyének által az megtöretik.

Tehát a tanerőket ne bocsássuk ily ferdeségektől sátorálva a vidékre, hanem igyekezzünk lehetőleg kimetszeni a szív ezen kinövéseit, alkossunk oly tanítói és tanítónői kart, mely biztosítékot nyújtson nekünk, hogy ily burjánzásait a kebelnek engedni nem fogják.

A „Család és Iskola” idézett cikke a Kolozsvári tanítónőképződe egyik tanárnéja tollából ered s így nem tudjuk eléggé figyelmébe ajánlani, miután a nők rendszeresen legalább köztudat szerint hajlandóbbak a megszólásra — rágalomra, hogy ezen rut szenvedélyt a növendékek kebléből kiirtani igyekezzék, mert csak úgy nem lesznek rágalmazók, legalább annyian, ha a tanerők e büntől mentesek lesznek s képesek lesznek viszont a gyermekeknél ebbeli ártatlanságuknak kellő érvényt szerezhetnek.

Levelezés.

Hadrév Dec. 29-én 1877.

Az erdélyi államutak a két magyar hazában az elsőseget megérdemlik;

az állam-mérnök urak nem csak a fizetésért vállalják el a szép hivatalukat, hanem egyszersmind kötelességeiket lelkiismeretesen teljesítik is.

Én nagyon is belátom hogy a legnehezebb állás, egy közlekedési hivatalnok állása; s mint újságíró ember [soha életben kicsiségekért nevezett hivatalnokokat meg nem támadtam.

Az erdélyi államutak közt Csikszreda — kolozsvári államut foglalja e az első helyet, — az utak jó karban s tisztán vannak tartva, a kavicsolás kelő időben történik meg, egyszóval az utak jókarban fenntartását illetőleg csak is dicsérőleg nyilatkozhatunk.

Egyre azonban még is figyelmeztetjük a t. állam — mérnök urakat, és első sorban a tordamegyei állam-mérnök urat, hogy: a lejtősebb helyeknél nines eléggé gondoskodva karfákról; csak egy példát hozok fel s fájdalom magamról; tegnap este M. Ludasról jöttem ide Hadrévre, a szánban hatan ülünk, a hó által némi világosság volt nyujtva, és mégis az úgy nevezett „Tomcsik” tanya tájon szánunk felborult, és csak is a jól idomított lovaknak köszönhetjük, hogy valami szerencsétlenség nem történt, és mi volt a feldülés oka? nem más; mint az, hogy ninesenek karfák.

Mint hogy M. Ludas és Torda között felette élénk a közlekedés nem mulaszthatjuk el a közjó érdekében a mindenki által dicsért állam-mérnök urat figyelmeztetni, s egyszersmind felkérni, hogy: M. Ludas, és Kece között fekvő hegy és völgynél kolátfákkal az ut szeleit ellátatni sziveskedjék.

Ha már egyszer az utaknál vagyok legyen szabad néhány sorban a mezőségi utakra is reflectálnom. Az erdélyi — mezőségi utak éppen oly rosszak mint az államutak a mily jók. Én magam jártam ez évben M. Ludasról Gezsére M. Bükköstre M. Bogátra stb. s olyan utakat láttam, hogy borzalommal telt el egész lényem. Fényes nappal csak a legnagyobb óvatossággal és a szekérről gyakran leszálva, lehet egyik községből a másikba menni, a hallatlan rosz ut miatt.

Felhivom tehát illető megyék igen tisztelt alispánjainak — kiknek most már hat évre van kezükbe letéve a megyének jó, és balsorsa — figyelmét hogy vegyenek maguknak annyi időt — mit különben a kötelesség érzete is parancsol — s nézzék meg e borzasztó utakat, mely a közlekedést megakadályozza, és ez által a kereskedést pan-

gásba hozza. És segítsünk a bajon úgy hogy megyei közmunkát ezen utak kikárártására fordítani sziveskedjenek.

Vándory Lajos.

A közegészség ügy érdekében.

A közigazgatás különböző ágazataiban törvények lettek alkotva, gondoskodva van ma már majdnem minden téren oly szabályokról, melyek a hazai polgárainak egyes érdekeit eléggé előmozdíthatnák, ha foganatosítva lennének, s annyira erélyesen végre hajtva, mint például az állami adók behajtását tárgyazó 1876 ik évi XV. törvényezikk. Hogy pedig ez példaként álhasson elől megemlítjük, hogy Torda-aranyos megyében az 1877 ik évben 70000 frtal folyt több k. adó be, mint a megelőző évben.

De vegyük az 1878-ik évi XXXVIII. t. cz. üdvös határozmányait, ezek erélyes teljesítés mellett egy év alatt megyénkben oly eredményt mutatnak fel, melyet soha nem reméltünk, — s az eddigi stagnálás után e téren, midőn a statisztikai adatok 8 éven át egyebet nem tüntettek fel mint megyénk hátramardását, késznek lettünk volna e törvényt is elkárhoztatni, mert nem láttuk hasznát.

Igy vagyunk ma az 1876 ik évi XIV ik, vagy is a közegészségi törvénnyel, semmi hasznát sem látjuk, állunk ott, vagy talán még rosszabbul állunk, mint megalkotása előtt.

S mi ennek az oka?

Mert nem törődünk vele. Egyéb iránt valjuk be azt is, hogy szűkben vagyunk oly egyéneknek kik azt szakszerűen végrehajthassák.

Ha más megyék tisztújításának eredményét olvassuk, minden járásban láttunk egy járási orvost, megyénkben a központban, a felvinczi és topánfalvi járásban van egy egy járásorvos, a többi négy járás pedig ennek hiányában van.

A közegészségügyi törvénynek gondolja van mindenről, a legkisebb részkeg kiterjeszti gondoskodását. Elmondja a gyámok és a szülék, a községek a törvény hatóság s a tisztiorvosok kötelességét; s mi van mindebből teljesítve?

A jelentések — azok pontosan beérkeznek illető helyeikre.

De ez az egészségügyen semmit sem javít, s a halandóság — különösen a gyermekek között mindnagyon mérvet ölt, s ijesztőleg pusztít!

Látunk elég erélyt tisztviselőinknél — tagadhatlan — s mutatják is az

eredmények; de a közegészségi törvény végrehajtásánál nem — s ezt valjuk be őszintén.

Pedig első helyen azt kellene számba vennünk: Kik vagyunk? Hányan vagyunk? S meg kellene látnunk, hogy a statisztikai adatok nagyobb halandóságot mutatnak fel, mint a születtések száma!

Mi ennek a vége?

Az enyészet!

Erélyt! erélyt a közegészségi törvény végrehajtásánál, ha nem akarunk napról napra satnyulni és elpusztulni!

Egy orvos.

Az aranyosszéki közvagyon.

Lejártak a választások.

A megye dolga redes kerék vágásba jött.

A kedélyek és állapotok is felédtek, már most jó volna, a helyén volna neki fogni a munkának, az aranyosszéki közvagyon kérdés kitisztázásához.

Úgy tudjuk, hogy ez ügynek már elnöke is van; gyűlés is volt egy pár e tárgyban.

Folytassuk az ügyet tovább, mert így a volt szék községek sok tekintetben károkat szenvednek.

Hirdessen az elnök gyűlést, határozzon a gyűlés már ez ügyben, a míg nem zavarodik inkább össze, a míg egy harmadik nem teszi rá kezét e pénzre.

Vannak érdekeltek. Lesznek, a kik szeretni fogják ez ügy halogatását, vagy szeretni fogják zavarni, hogy annál később tisztázódjék.

Legyünk résen azokkal szemben, s mi tartsuk a közügyet szemeink előtt s azt a jót, melyet e közvagyonnal a volt szék községek hozhat

Szereretjük hinni, hogy a privát érdekek szembetűnően előtérbe lépni nem fognak; szeretjük hinni, hogy kölesönös igyekvéssel, s akarattal, lesz ez a nagy fontosságú kérdés megoldva.

Legalább az utódok áldani fogják az elődöket, hogy felfogták saját s az utókor érdekeit es siettek a közügyet előmozdítani.

A teendő tehát ez idő szerint nem más, mint gyűlésre az érdekelt közbirtokosságot, vagy illetékes képviselőket összehívni s az ügyet eleibe terjeszteni.

Döntsön benne, ott, a közigazgatás és miniszterium, dönten fog ez aztán benne véglegesen.

(d.)

TÁRCZA

A tölgyek alatt.*)

(Margitsziget.)

Arany Jánostól.

A tölgyek alatt
Szeretek pihenni.
Hova el nem hat
Város zaja semmi;
Zöld lomb közein
„Áttörve” az égbolt,
S a rét mezein
Vegyül árny- és fényfolt

A tölgyek alatt
Oly otthonos itten!
Évem leapadt:
Ime, gyermek lettem,
Mint mikor a tölgy
Sudarát megmáztam,
Hol seregély költ —
S vigan madarásztam.

A tölgyek alatt
Több egykoru társsal
Madárfiakat
Kifeszíték nyárssal.
Jó tűz lobog ott,
Zizeg a kis bogrács

A B. Sz. január havi füzetéből.

S ha bealkonyodott,
Haza már egy ugrás.

A tölgyek alatt
Örömet valék én,
Bár a madarat
Hagytam utóbb békén.
Gyermeki önző
Korom, ifju ábránd
Veszi ösztönző
Szárnyára s tovább ránt.

De tölgyek alatt,
Valamerre jártam,
Szülő honomat
— Csakis ott — találtam;
S hol tengve tunyán
Hajt, s nem virul a tölgy;
Volt bár Kánaán,
Nem lett honom a föld.

A tölgyek alatt
Még most is elülök;
Büv-kép csalogat,
Ábrándba merülök;
Hajó-kerekek
Zubogását hallom . . .
„Hajrá, gyerekek:
A vizi malom!”

A tölgyek alatt
Im meglep az alkony,

Hüsebb fuvalat
Zörög át a parkon;
Felhők szeme rebben:
Haza sietek,
Jobb ott melegebben,
Ki vén, ki beteg.

A tölgyek alatt
Vágynám lenyugodni,
Ha csontjaimat
Meg keltetik adni;
De, akárhol vár
A pihenő hely rám:
Egyszerűen, bár
Tölgy lenne a fájjám!

Egy leány kéré.

— Életkép. —

Irta: Havadi Dózsa Géza.

(Folytatás.)

Mielőtt megpillantanok a házi dolgokat — lássuk András urfit. Csinos barna ifju volt, rövidke és hegyesen kipödört bajusszal, látszott a nemesi faj belőle és azon tulajdonok, melyek első tekintetre egy nőre nézve vonzalom hatásával bírnak, de más felől kilátszott az is, hogy élet tapasztalatai csakis az éjjeli asztalok és boroskanesok mellé terjednek ki, azonban sok őszinteséggel

birt ő — bár szavai nem sok tanulmányt árultak el, mert Andráska csak 7 osztályt végzett az érettség elől megszökve nagy kedvet érezve, táplálva a gazdasági dolgok, tudományok iránt. Az ur isten sokra vitte az ő dolgát is, dacára, hogy ő kelme csak olyan féltudósnak nétt fel, mint szoktak lenni a falusi emberek — hogy a deákkal szóljunk — in omnibus aliquid, in toto nihil — az az kik mindentől valamit szóval felületes tudománnyal bírnak. Elég volt ha elővasta az újságok hirdetéseit, melyekből tudott ő eleget beszélni — még a politika vagy az irodalomról is bár sok dolgok iránt még princípiummal sem bírt; azonban az ilyen legények tudnak maguknak ügyes házasságot csinálni sőt maguk iránt biztosítékot nyújtani és relaxálni. Nagy misolog volt ő és az effélék iránt nagy omenekkel bírt, de a bór, kártyában nem talált apathiat. Perkőfalván az egész faluban összeszalagálta az újság, hogy András urfi házassodni indul, mert sovány gebéit, melyek úgy néztek ki, mint a hét sovány esztendő — Jancsival szalma tekeréssel, vakaróval takarította — mit a lovak nehezen tudtak megszokni.

(Folyt. köv.)

Olvasóinkhoz.

Az előfizetéseket méltóztatassanak sietősen megtenni, hogy a nyomtatandó példányok száma iránt tájékozhassuk magunkat. Lapunk 1. és 2-ik számát mutatványként azoknak is megküldöttük meggyékben, a kik eddig arra elő nem fizettek; — méltóztatassanak a lap meg nem tartása esetén e példányokat visszaküldeni ne hogy a megtartás előfizetésnek tekintessék.

A lapunk iránt mutatkozó tulnyomó pártolás bennünket egészen lekötelez, igyekezni fogunk kötelességünket minden tekintetben teljesíteni.

Előfizetési feltételek a túllapon.

H i r e k.

— A „Kemény Zsigmond“ társaság az újévvel M.-Vásárhelytől működését megkezdte. A nélkül, hogy megbirálni szándékoznánk az igazgató választmány eljárását, ki kell jelentenünk hogy magára a társulatra nézve igen üdvös dolog tett volna egy közgyűlést tartani, a melyen az összes tagok rendese, pártolók stb. az ügy miben állásáról maguknak bővebb információt szereztek volna, s a mi egyáltalában magáról a társulatról fogalmat adott volna. Közgyűlések voltak ugyan eddig, de azokon csak m.-vásárhelyiek vettek részt s jobbra olyanok, a kik még tulajdonképpen a társaságnak tagjai sem voltak. A m.-vásárhelyi lapok pedig most írják, hogy a társaság működését megkezdte, mielőtt maguk a tagok egy mást megismerték volna. Ajánljuk-e jó akaratú figyelemzetést az illetők becses figyelmébe.

— **Andrássy Nándor** kir. mérnökünk I. osztályú mérnökké lett előléptetve. Gratulálunk ez újévi meglepetésnek.

— **Sok a farkas**, különösen Toroczkó és Jára környékén. A nagy havazások óta számuk tetemesen szaporodott, úgy hogy a nagyon és személy bátorság általuk nem kis mértékben van megtámadva. A helyén volna egy kis hajtó vadászat a ragadozó kormosók ellen.

— **Csupa kaczagás** a mit az ellenzéki lapok a Verhovay ügyből csinálnak. Ma már nincs az országnak szerintük — oly nagy embere mint Verhovay. — Ha valaki e nagysághoz akar jutni vegyen 20 tojást; ugyananyit bekap, egy bunkos botot, ha pénze nincs lopja el azokat mástól, s menjen a lánchídon keresztül vámnélkül, lökje mellbe az ellenállót, s aztán a miniszterelnök palotájához érve törje be minden ablakát, s ha a rendőrség becsipi, ott lesz az ellenzéki sajtó, fejére teendő a martyrkoszorút. Az egész komédiát 1 frtból kiállja. Ajánljuk ezt a sehonnaink figyelmébe.

Agitatiek Topánfalván. A mint egy előbbi cikkünk jelzi megvérmesedett a topánfalviak szeme, egy kis operatio nem ártana. Valamelyik ügyvédnek igen jól megy ott dolga s egy kis érvágásra volna szüksége. Okos ember ilyent nem csinál, azért alig hisszük, hogy ki legyen mind a négy fertály azoknál, a kik ily boldogtalanságokat elkövetni merészolnak. Egyébiránt intézkedtünk, hogy e dolgról biztos adatokat nyerjünk, addig minden további komolyabb észrevételt visszatartunk.

— **A megyei új tisztikar** január 1-én működését megkezdte. Adjon a gondviselés kitartást és erőt a megkezdett terhes munkához. Tegyük ezuttal félre minden utógondolatot s gondoljunk mindenk előtt arra, hogy nekünk

megyénk van, közügyeink vannak, a személyek elleni netaláni ellenszenvet vessük félre. Ha rossz uton látandjuk e tisztikart, vagy annak egyesseit, annyi a forum, hogy a netaláni kiközbenéseket bizonyára megakadályozhatjuk. Gondoljunk tehát meggyékre s közügyeinkre s támogassuk a tisztikarra becsületes és hazafias munkában.

— **Adózó képességünk.** Tordaranyos Megyében 1877 ben 70000 frtal több államadó folyt be, mint a megelőző évben, Torda városában pedig 1000 frtal több fizettetett be, mint az 1877 ik évre kivetett összeg, s városunkra nézve még e mellett megjegyzendő, hogy árverezésre egy általában nem került a dolog.

— **Még egy választási adoma.** A helybeli casinóban egy újra megválasztott előkelő megyei tisztviselő hozza szolt egy „kiválasztott“ hoz: Milyen jól van van önnek dolga, nincs baja senkivel, s nyugodalmasan él.“ Mire a casinónak, elmés ötleteiről ismert előnőke appropra a következő adomát mondja ol. „Van a tordai temetőben egy sírkő, ezen felirattal: Itt nyugszik én olvasod te, olvasnám én, nyugodnál te.

— **Az egerbegyi kaszinó egylet** közelebről táncmullatságot rendez, pénz téra gyarapítására. A bál napja még, nincs megalapítva, annak idején ezt is tudatni fogjuk.

— **A helybeli kaszinó egylet** ez évi rendes közgyűlést e hó 6 án, vasárnap tartja meg.

— **Eltévesztet ezél.** Szerkesztőségünkhez ily tartalmu 2 drb sors jegy bérca küldetett be: „Lotterie in favorea ostasiloru-romani-raniti. pretiulu 20 kr. v. a.“ még pedig azzal a kijelentéssel, hogy ha e sors jegy nyer, a nyeresémet értékesítsük — a török sebesültek javára.

— **Az „Erdélyi Gazda“** 1-ső száma a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: Előfizetési felhívás — Havi emlékeztető. Január. — Levél a szerkesztőhöz. Szabó József. — Az új évhez! Vörös Sándor. — Dr. Encz Ferencz szólészeti és borászati alapelvei. Galgóczi Károly. — Egyről-másról! Egy vén gazda. — Kertészeti szakosztályunk 1877-ik évi működése. — Gazdasági lapirodalmunk 1878 elején. — Használt parafadugot felfrissíteni. P. L. — A hus beszázásáról. P. L. — Meghívás. — Vidéki gazdasági tudósítások: O Rodna, Szász Fenes. — Piaczi árak. — Hirdetések. Előfizetheti Kolozsvárt a kiadó hivatalnál, egész évre 2 frtal.

— **Közgazgati bizottság** — szeredán tartja első ülését. Ekkor lépnek be az új tagok. Vajha a bizottság szelíme az a tavalyi békés volna. Ellenkezőt nincs okunk várni.

— **Az ó-év utolsó napja** jó jövedelmet hozott az államnak is Az udvarias emberek annyira buzgóan hozzá láttak a jókívánatoknak levélben való odábitásához, hogy Budapesten nemesak minden fiókpostán, bélyegárusnál, de egy darabig a főpostán sem lehetett levélbélyeget kapni, Valami türelmes angol kiszámíthatná, mennyi bélyeg kelt el a „boldog újévi“ gratulációkra.

CSARNOK

A társadalmi alkalmazkodás és a siker eszközei.

Dr. Matheus, Smiles és mások után.

E D E L É N Y.

(folytatás)

Segéd eszközeinket gyarapítván, ön elhatározásunkat szilárdítván, magasztos-czélakra utal, mi által nem csak saját ügyeinket vezethetjük nagyobb ügyességgel s képességgel; de másoknak is hathatósabb gyámolai lehetünk. Öszinte tiszta barátság kimondhatatlan sokat te-

het az ifjak életének sikeres fejlődésére. Tagadhatatlan hogy Vörösmarty költői hajlammal született és ez bármily viszonyok között is kitört volna belőle, de másfelől azt is be kell ismernünk, miszerint a bürzsönyi pusztán kötött barátsága, nagy befolyással volt fejlődésére. Pesten éveket töltött el buzditás nélkül, itt megismerkedett három ifju pap-pal kik már akkor irodalmi tanulmányokkal foglalkoztak. Ezekből alakult társasága, közönsége, bírálója, buzditója. Tőlük vett ösztönt költői pályája folytatására; s mert nevezetes költőt jósoltak belőle, önbizalomra ébredt különben tartozkodó lelkülete.

Hogy a tiszta szivből származó baráti tanács, mely átalakító befolyást eszközölhet, kitűnik, Dr. Galej világhírű angol író élete pályájából. Egyetemi tanuló korában a milyen éles eszű épen olyan gyámoltalan volt, tanuló társai szerették; de egyszersmind folyvást kötődtek vele, azok gunyainak céltáblája volt. Gyönyörű észtehetségére nem fordított gondot; hanyag tékozló volt, úgy hogy a harmadik tanév kezdetéig alig tett valami sikeres elömenetelt. Egy éjszakai tivornyázást követő reggelen egyik barátja vette észre ágyánál állani Galej „— szolt ez —“ egész éjjel nem alhattam, mert folyvást miattad töprenkedtem, — elgondoltam, hogy igazán nagy bolond vagy! Én szórhatnám a pénzt, s hanyagságom nem lenne annyira káromra; de lásd, te szegény vagy s nem bírhatod ki sokáig, Én bármit igyekezném is, aligha mehetnék valamire; de te még sokra viheted. Egész éjjel ébren voltam s balgatagságod miatt töprenkedtem, most eljöttem hozzád hogy komolyan figyelmeztesselek. Ha továbbra is e féktelen élet módot folytatod s ez uton haladsz, sajnálom ugyan; de szakítnom kell veled.“ Azt mondják hogy e feddés annyira meghatotta Galejt miszerint azon percztől fogva egészen átváltozott új élet czélt tűzött maga elébe s a mellett állhatatosan meg is maradt. A legszorgalmasabb tanuló vált belőle. Egymásután kerekedett társai felébe s a tanév bezárásakor mint kitűnő író szerepelt hazájában.

A jellem minden életpályán kifejti a maga sajátlagos erejét. Még egy kicsiny műhelyben is, irányt adhat a tiszta jellemű egyén többi társainak, — a menyiben azok törekvésére nemesbitőleg hat. Mikor például a halhatatlan emlékü Franklin Londonban dolgozott, a mint mondják, az egész nyomda személyzet átváltozott. A rossz jellemű s elaljasodott erélyű ember mint egy öntudatlanul is alásülyeszi erkölcsileg megfontja környezetét. Ezekből láthatni, hogy mily véghetlen nagy befolyással van az egyén környezete s hogy mily véghetlenül fontos dolog az, hogy minő barátok környezik az embert.

A tér szűke miatt még a siker egygetlen egy, de az elmondottakkal bizonyára fontoságára nézve bátran megmértköző eszközözről akarok röviden néhány szót elmondani, — s ez a modor.

Tapasztalhattuk az életben nem egyszer azt, midőn önmagunknál kevesebb műveltséggel bíró egyéniséggel bíró egyéniséggel érintkeztünk, hogy azok nyersesége — néha gorombasága által, miy kellemetlenül voltunk érintve.

(Vége köv.)

Szerkesztői üzenetek.

L. J. Torda. Cikkére nem reflectálhatunk.

H. B. Kolozsvár. Igéretünknek rövid idő alatt eleget teszünk. Kérünk tárczát.

G. M. Budapest. Rövid és velős tudósításokat kérünk s lehetőleg idejüket ne mulják.

H. D. G. Budapest. Uti supra.

A. K. Kolozsvár. Költeményeket csak jókat közlünk. Apró csicsérgéseknek nem adhatunk tért, mert az rák nézve drága.

Sz. J. urnak. Kolozsvár. Mi oka hosszas hallgatásának? Azokból a gazdasági jó cikkekből kérünk mi hamarabb vagy egyet.

K. N.-E ny e d. Örvendünk, hogy lapunk ott hódításokat tesz. Oly közel vagyunk egymáshoz, hogy bizony nem ártana valamivel még több buzgalom.

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás.

A tordai Takarékpénztár 1877. december havi üzlet forgalmáról.

Bevétel

Nov. haváról ájtott készpénzben	4488.26
123. betétekben	6273.05
Visszafizetett váltókban	89300.—
Visszafizetett előlegekben	7040.—
Kamatokban	2879.70
Külföbbsféle díjakban	530.30
Viszleszámitalásokban	34240.—
Részvény jegy átírási díjak	—
„ „ kiadási	—
„ „ után járó bélyeg	—
Betési könyvek díjában	3.—
Allamilletékben	6.75
Öszvesen	144761.06

Kiadás.

72 Betét visszafizetésre	6504.82
Visszafizetett folyó betéti kamatok	72.01
Leszámitalásokért	91650.—
Előlegekért	6730.—
Osztalékokért	—
Kezelési költségekért	29.50
Tiszti fizetsékre	397.50
Adoba	—
Viszleszámitalásokért	33560.—
Viszleszámitalások kamataiért	485.05
Megjelenési díjakért	424.—
Allamilletékért	6.75
Betési kamatok után járó állam díjért	2.15
Részvényjegy után járó bélyeg díjért	—
együtt	139861.78
dec. 31. pénztár maradék	489.28
Öszvesen	144761.06

Tordán, 1877. december 31-én.

Bécsi Tőzsde.

1877. 4/1.

Magyar arany-járadék	91.—
Magyar) kincstári utalvány 1 kibocsát.	111.50
Magyar) kincstári utalvány 2 kibocsát.	1.04
Magyar kel.-vasut elsőbbség 2 kibocsát.	71.75
Magyar állami kötvény 1876.	65.75
Magyar vasuti kölesön	99.—
Magyar földtehermentesítési kötv.	77.70
Temesvári földtehermen. kötv.	77.25
Erdélyi földtehermen. kötv.	78.25
Horváth-Slavin földtehermen. kötv	85.—
Magyar szőlődéma váltáság kötv.	79.—
Oszt. egységes államadósság papban	62.95
Oszt. egységes államadósság ezüben	66.35
Oszt. aranyjáradék	74.15
1860. állam sorsjegy	113.—
Oszt. nemzeti bankrészvény	793.—
Oszt. hitelrészvény	205.30
Magyar hitelbank	196.30
Ezüst	103.80
Cs. k. arany	5.65
Napoleonodor	9.63
Német birod. mark	59.15
London	119.55

Piaczi árjegyzék.

a tordai vásárra 1877. dec. 29 hozotti tárgyaknak

1 hectoliter: t. buza	8 frt. 50
Tavaszi tisztabuza	frt. —
Elegybuza	7 frt. —
kr. rozs	6 frt. —
Árpa	4 frt. —
kr. Zab	2 f. 50 kr.
Törökbuza	5 frt. 25 kr.
méter mázsa széna kötetlen	2 frt. 50 kr.
Alomszalma	1 méter mázsa 30 kr.
Tüzifa köbméter	3 frt. 20 kr.
Marhabus	1 kilogramm 36 kr.
Disznóbus	1 kilogramm 48 kr.
Turó	1 kilogramm 48 kr.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajd. Volz. B.

Előfizetési felhívás.

Lapunk ujévvel II-ik évfolyamát kezdette meg.

Megfeleltünk-e a múlt évben feladatunknak? Mi magunk és működésünk felett bírálatot nem mondunk.

A közönség részéről tapasztalt támogatás, s a magyar sajtó részéről nyilvánult elismerés bizonyíték a mellett, hogy kötelességünket teljesítettük.

Felöllelünk s jövőre rovatokat nyitunk, a közigazgatási, igazság-adó-, tan-, ipar- és kereskedelem szóval mindazon ügyeknek, melyek közönségünket első sorban és közelről érdeklik. A hivatalos kinevezéseket, országgyűlési és esatateri tudósításokat rövid kivonatban hozni fogjuk; iparkodni fogunk, hogy tárczánk, és hirrovatunk érdekes olvasmányokat nyújtson olvasóinknak; közigazgatási rovatunk vezetésére pedig egy szakembert volt szerencsénk megnyerni; szóval olyan lapot szándékozunk adni, mely önálló legyen s ne éljen a fővárosi sajtó kegyelméből.

Jeles eredeti munkák által fogunk iparkodni becsünket fenntartani, s más lapokból mint eddig, ezután is csak oly közleményeket fogunk át venni, a melyek kiváló értékkel és fontossággal bírandanak.

A fővárosból és kolozsvárról rendes munkatársakat voltunk szerencsések megnyerni, a kik minden fontosabb mezzanatról értesíteni fognak, szóval iparkodni fogunk, hogy a provincián az elsőséget megnyerjük.

Czélunk felé sikeresen azonban csak úgy törhetünk, ha a t. közönség támogatásával találkozunk.

Oly feltétel, melynélkül nincs élet. --- Kérjük tehát e kegyet e támogatást.

FÜGGETLENSÉGÜNKET MINDEN IRÁNYBAN MEGŐRIZZÜK, osterozni fogunk mindent a mi rossz, s mindent támogatunk a mi jó Privát érdekeket legyezni nem fogunk, mert CSAK ADDIG LESZ INDOKOLVA LÉTÜNK, A MIG FÜGGETLENEK MARADUNK

Kérjük tisztelt közönségünket, hogy lapunkat ezentul is támogatni, s az előfizetést megújítani méltóztassék. „HALADÁS“ szerk.

LAPUNKRA ELŐFIZETHETNI:

Január – Márcziusra	1 frt. 50 kr.
Január – Juniusra	3 frt. — —
Január – Deczemberre	6 frt. — —

A kiállítás csinosságára, valamint a szétküldés pontosságára nézve ezután is minden lehetőt meg fogunk tenni.

Az előfizetések mielőbbi beküldését annyival inkább kérjük, mert a lapunk iránt mindiakább mutatkozó pártolás miatt, megeshetik, hogy a később jelenkező előfizetések egy részét — csak hiányosan elégithetnők ki.

a kiadóhivatal

H I R D E T É S E K.

Figyelemreméltó
idegbajok- és nehézkórban
szenvedőknek

Legujabban feltalált gyógymód
Számítalan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbeli megkeresésre is.

(15—75 102)

SYLVIUS BOAS urnak
az *Auxilium orientis* feltalálója

Specialista idegbajokban
Berlin Friedrichstrasse 22, I.
Nyilvános közönműnyilvánítás.

Miután 30 éven át idegbántalmaim ellen minden kigondolható szert megkísértettem, végre *Sylvius Boas* ur *Auxilium orientis*ét is használtam és bizonyíthatom, hogy ezen egyszerű és ártalmatlan szer a legrövidebb idő alatt megmentett iszonyu bajomtól. Bár minden idegbajban szenvedő ezen szerhez fordulna és minden hírlap, mely az emberek üdvét szíven hordja e sorokat felvenné. Az *Auxilium orientis* valóban az egyetlen biztos hatású szer idegbajok ellen

M. A. Simon

Gyáros Pribusban

Ui. A „Györlitzer Anzeiger“ 95-ik számától 1875.

SZÉPSÉG! IFJUSÁG!

felülmulhatatlan

BÖRSZÉPÍTŐ-SZERNEK

lett a hölgyvilág által általánosan elismerve, a hivatalosan megvizsgált, kitűnő, ártalmatlan, valódi

RAVISSANTE

Dr. LEJOSSE-től,

PÁRIS-ban

Ezen világhírű bőrtisztító-szer valamennyi szépségszer között leghitelesebb és leghatásosabbnak bizonyul szeplők, napégés, rezesség, sárgafoltok, pörösenések, kiütések, himlőhelyek, sömör stb. biztos eltávolítására.

A RAVISSANTE az arczszinnek feltűnően szép, halvány rózsaszínű, bársonyszerű fiatal üdéséget ad, a bőrt és kezeket gyöngéddé teszi, a lég behatásától megóvjá s gyöngéd bőrt szerez a legkésőbbi öregségig.

Budapesten kapható valódi minőségben **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7 sz.

Kolozsvárt **VALETINI ADOLF** ur gyógyszerertárában.

Tordán **TRAJANOVITS EDE** ur gyógyszerertárában

Nagy eredeti üvegtok ára 2 f. 50 kr. Kis eredeti üvegtok ára 1 f. 50 kr.

KÖZPONTI SZÉTKÜLDÉSI RAKTÁR:

SCHWARZ HENRIK

Budapest, Mária Valeria-utca 9 sz.